

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Wakker Dier
T.a.v. mevrouw A. Hilhorst
Postbus 92024
1090 AA AMSTERDAM

Directoraat-generaal Agro

Directie Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGA / DAD 20037293

Datum 25 mei 2020
Betreft Varkenswelzijn

Geachte mevrouw Hilhorst,

Dierwetenschappers van Wageningen UR hebben in opdracht van Wakker Dier een analyse gemaakt van het ongerief van varkens. Naar aanleiding van deze analyse geeft u in uw brief van 11 december 2019 aan dat het niet goed gaat met de varkens in Nederland en dat de wetenschappers constateren dat er de afgelopen acht jaar weinig verbeterd is.

Ik vind de analyse waardevol. Net als u wil ik me inzetten voor de verbetering van dierenwelzijn van varkens. Deze analyse geeft inzicht in de ontwikkeling van het dierenwelzijn van varkens in de afgelopen jaren, en welke aspecten die (ernstig) ongerief veroorzaken verdere aandacht behoeven.

Ik kan me echter niet vinden in de conclusie die u trekt op basis van de analyse. In de analyse van Wageningen UR lees ik het volgende: "Er zijn enkele duidelijke trendbreuken qua dierenwelzijn, deels vanuit wettelijke regelingen, deels vanuit marktontwikkelingen (retailconcepten)". "Op meerdere punten zijn verbeteringen sinds 2011 onderkend. De belangrijkste drivers van verandering zijn implementatie van wetgeving (met name groepshuisvesting van dragende zeugen) en de opkomst van marktconcepten (met name de 40% Beter Leven Keurmerk en Varken voor Morgen-dieren met meer ruimte). Ook autonome technische ontwikkelingen (met name nieuwe stallen, vooral beter qua klimaatbeheersing) spelen een rol".

Het is positief dat er trendbreuken zijn in de verbetering van het welzijn van varkens. Ik herken de trend dat consumenten vaker kiezen voor duurzaam geproduceerd voedsel, zoals varkensvlees geproduceerd onder het beter leven keurmerk. In mijn brief van 4 december 2019 aan de Tweede Kamer over verduurzaming veehouderij (Kamerstuk 28973 nr. 218) heb ik toegelicht hoe ik deze trend wil versterken en het aandeel duurzaam geproduceerde dierlijke producten wil vergroten.

De wetenschappers constateren dat het welzijn van regulier (niet binnen marktconcepten) gehouden vleesvarkens en gespeende biggen weinig veranderd is sinds 2011. Wel worden minder dieren gehouden onder reguliere condities, dankzij de groei van de marktconcepten.

Ik zet me samen met de ketenpartijen in om de varkensketen te verduurzamen en het welzijn van alle varkens te verbeteren, ook van regulier gehouden varkens. De Coalitie Vitale Varkenshouderij (CoViVa) waar het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) deel van uitmaakt heeft afgelopen najaar het programma vitale varkenshouderij uitgebracht, waarin plannen zijn opgenomen om de varkensketen de komende vijf jaar te verduurzamen. In bovengenoemde brief aan de Tweede Kamer heb ik mijn reactie gegeven op dit programma. Succesvolle uitwerking zal leiden tot verbetering van het dierenwelzijn. Daarnaast heb ik in deze brief mijn afspraak met de varkenssector opgenomen om het couperen van staarten van biggen geleidelijk uit te faseren. Het jaar 2030 is vastgesteld als einddatum waarop het couperen moet zijn uitgefaseerd

Ook gebrek aan exploratiemogelijkheden resulteert volgens het rapport in hoge ongeriefscores. Afgelopen jaar zijn de volgende activiteiten ondernomen om deze situatie te verbeteren. Wageningen UR heeft vorig jaar in opdracht van LNV en in overleg met de sector een brochure uitgebracht die duidelijk maakt aan welke eisen hokverrijking moet voldoen om de varkens voldoende exploratiemogelijkheden te bieden. Hiermee is verdere invulling gegeven aan de open norm voor hokverrijking. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit inspecteert vanaf medio vorig jaar op aanwezigheid van adequate hokverrijking. De brochure is uitgangspunt bij deze inspecties.

Verder vraagt u aandacht voor ongerief dat zeugen ondervinden in individuele huisvesting. Zoals u en de Wageningse onderzoekers aangeven, is dit ongerief verminderd door de invoering van het EU-verbod op individuele huisvesting van dragende zeugen. Op grond van deze EU-regelgeving moeten dragende zeugen in groepen worden gehouden vanaf 4 weken na het dekken of inseminatie. Nederland heeft op nationaal niveau deze norm aangescherpt: dragende zeugen moeten sinds 2013 vier dagen na het dekken in groepen worden gehouden. Veel EU-landen, waaronder Duitsland, houden zich vooralsnog aan de soepelere EU-regelgeving.

Zeugen die tijdens de kraamperiode gefixeerd zijn in kraamboxen ondervinden hoog ongerief. Ik ben het met u eens dat het wenselijk is om op termijn te streven naar kraamstallen waarin de zeugen meer bewegingsvrijheid hebben. LNV heeft de ontwikkeling van een dergelijk ("Pro Dromi") huisvestingsstelsel in 2013 financieel ondersteund. Dit stelsel heeft echter als nadeel dat het leidt tot een hogere biggensterfte. Het is primair aan de varkenssector om dit stelsel verder te ontwikkelen onder praktijkomstandigheden, en vervolgens aan de ketenpartijen om het vlees zodanig te vermarkten dat de extra kosten van het stelsel worden vergoed.

Met vriendelijke groet,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten